

ضرورت تاسیس فدراسیون حقوق ورزشی و نقش آن در پیشگیری از جرایم ورزشی

حمید باقرنیا^۱

مهدی ساقیان^۲

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۱/۲۲

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۵/۵/۱۲

وجود جرایم ورزشی در طول تاریخ ورزش مسئله ای است که ابعاد مختلف زندگی ورزشکاران و دست اندرکاران این حوزه را تحت تاثیر قرار داده و همواره به عنوان پدیده ای که نشانه تخطی گروهی از افراد جامعه ورزشی نسبت به هنجارهای اجتماعی است، مورد توجه قرار گرفته است. علیرغم تلاش های متخصصان و کارشناسان علم حقوق ورزشی، متأسفانه روز به روز شاهد ظهور و بروز جرایمی از قبیل دوپینگ، خشونت، فساد و ... در سطح جامعه ورزشی هستیم که عواقب و پیامدهای ناخوشایند آن روح ورزش و کرامت انسانی را تحت تاثیر قرار داده است. از این رو، پیشگیری از جرایم و شناخت ریشه های اصلی وقوع تخلفات ورزشی از جمله آرمان هایی است که صاحب نظران علم حقوق ورزشی از دیرباز در ذهن داشته اند.

پژوهش حاضر با تمرکز بر ایجاد ورزشی پاک و اخلاق مدار و با هدف پیشگیری از وقوع جرایم و تخلفات ورزشی با بهره گیری از ابزارهای موثر آن همچون مدیریت و آموزش با گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه ای به بررسی حقوق ورزشی، جرایم ورزشی و راه های پیشگیری از این جرایم پرداخته است. نتایج به دست آمده، "ضرورت تاسیس فدراسیون حقوق ورزشی" را به عنوان نهادی در کاهش جرایم و تخلفات ورزشی مشخص کرد تا امکان صیانت از حقوق وزارت ورزش و جوانان و فدراسیون های ورزشی را در سطح ملی و بین المللی و حمایت قضایی از جامعه ورزش را در مراجع حقوقی و کیفری فراهم نماید.

واژگان کلیدی: حقوق ورزشی، جرایم ورزشی و فدراسیون حقوق ورزشی

^۱ کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد الکترونیک، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

E-mail: Hamid.bagherniya@gmail.com

^۲ دکترای حقوق جزا و جرم شناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

مقدمه

در جهان کنونی، ورزش یکی از راه‌های موثر تربیتی و اخلاقی به ویژه برای جوانان می‌باشد و وسیله‌ای است که روزبه‌روز چهره علمی بیشتری پیدا می‌کند. این اهمیت روز افزون باعث شده تا اندیشمندان حقوقی متمایل به تأسیس رشته خاصی با عنوان "حقوق ورزشی" شوند و مانند حقوق کار و تجارت یا کشاورزی به ابعاد گوناگون این رابطه اجتماعی بپردازند (کاتوزیان، ۱۳۹۰: ۳۹). حقوق ورزشی، وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های قانونی همه کسانی را که به نحوی با فعالیت‌های ورزش درگیر هستند روشن می‌سازد. اما باید دانست که ورزش جدای از خطرات و آسیب‌ها نبوده و ممکن است یکی از ورزشکاران بر روی دیگری مرتکب خطایی گردد. قانونگذار نیز این خطرات و آسیب‌ها را از چشم دور نداشته و آن‌ها را مد نظر قرار داده است. لذا آنچنان که در بند ۱۵۸ ماده ۱۳۹۲ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ آمده است، اگر این حرکات بر طبق مقررات آن ورزش صورت گرفته و آن مقررات هم بر خلاف موازین شرعی نباشد، جرمی ارتکاب نیافته است، ولی طبق قانون کماکان مسئولیت مدنی پا بر جاست. (یعقوبی نژاد، ۱۳۹۲: ۱۷)

بسیاری از تخلفات ورزشکاران، مربیان و داوران در ارتباط با ورزش به لحاظ مسئولیت آن‌ها، می‌تواند حتی جرم تلقی گردد و اغلب عملی واحد می‌تواند موجب مسئولیت جزایی و مدنی شود. از این رو، مراجع قضاوتی مانند دادگاه‌های عمومی، مراجع اختصاصی، کمیته‌های انضباطی، هیئت‌های حل اختلاف، داوری و دادگاه بین‌المللی حکمیت برای ورزش^۱ برای رسیدگی به این جرایم به وجود آمده است (آقایی، ۱۳۸۶: ۳۹).

اندیشه‌ها و نظریاتی که در پرتو مکاتب علمی حقوق کیفری و جرم‌شناسی شکل گرفت، به مرور این واقعیت را روشن ساخت که مجازات به تنهایی نمی‌تواند محو یا ریشه کنی نقض ارزش‌های هنجارمند را تأمین کند و رفته‌رفته اندیشمندان نیز ضرورت استفاده از تدابیر غیرسرکوبگر را در کنار مجازات با هدف جلوگیری از ارتکاب جرم، مورد تأکید قرار دادند (ابراهیمی، ۱۳۹۰: ۱۱). با این تأکید، بسیاری از کشورها برنامه‌های مدون برای پیشگیری از جرم ترتیب داده‌اند؛ به طوری که بعضی از این برنامه‌های مدون مورد توجه مراکز بین‌المللی از جمله "مرکز بین‌المللی پیشگیری از جرم" که طرف مشورت سازمان ملل متحد در زمینه پیشگیری از جرم تلقی می‌شود، قرار گرفته است. در مورد مقابله با جرایم در ایران باید اذعان داشت که نمی‌توان صرفاً پیشگیری کنشی را مورد توجه قرار داد، زیرا از یک سو طبق بند ۵ اصل ۱۵۶ قانون اساسی، پیشگیری از جمله وظایف قوه قضائیه است و از سوی دیگر، اهتمام به امر پیشگیری از جرم

¹ CAS: Court of Arbitration for Sport

و آسیب‌های اجتماعی در کشور امری ناپاست. به نظر می‌رسد بتوان با رویکردی بینابین، پیشگیری کیفی و غیر کیفی را در این رابطه مدنظر قرار داد (ابراهیمی، ۱۳۸۸: ۸).

مطابق اساسنامه فدراسیون‌های ورزشی جمهوری اسلامی ایران، بدیهی است در صورت احراز تخلف از مقررات فنی، با توجه به رشته ورزشی مربوطه، تنبیه خاصی از سوی کمیته انضباطی در نظر گرفته می‌شود که این مقررات نیز بیشتر در قالب آیین نامه‌ها و دستورالعمل‌ها می‌باشد (کاشف، ۱۳۸۹: ۱۳). مع الوصف با توجه به ماهیت خطرزا بودن فعالیت‌های ورزشی، عدم وجود متخصصان حقوق ورزشی در مراحل مختلف، تدوین قوانین و مقررات، آیین نامه‌ها، وجود ایرادات اساسی در روند تصویب مقررات، قضاوت و اجرای آرا (واحد بودن سه قوه مقننه، قضائیه و مجریه در کمیته‌های انضباطی فدراسیون‌های ورزشی)، عدم توجه به مسائل پیشگیرانه در وقوع تخلفات اعم از پیشگیری عام، خاص و تخصصی یا وضعی موجب زمینه سازی در ارتکاب جرایم ورزشی و سلیقه‌ای شدن رسیدگی‌ها در کمیته‌های انضباطی و در نهایت اضرار و تضییع حقوق ورزشکاران و دست اندرکاران حوزه ورزش گردیده است. با توجه به شرایط معروض و نظر به اینکه قوانین موجود در رشته‌های مختلف ورزشی از بروز حوادث جبران ناپذیر ورزشی بر جسم و روح ورزشکاران کم نکرده و از طرف دیگر، کمیته‌های انضباطی، استیناف و... و مراجع قضایی خارج از حوزه ورزش کشور- به دلیل تکرار حوادث در مسابقات ورزشی- نقش چندان موثری در بهبود و یا کاهش حوادث، تخلفات و جرایم ورزشی نداشته‌اند، به نظر می‌رسد تکرار حوادث جبران ناپذیر، تخلفات و جرایم در ورزش ایران نشانگر محدود بودن آگاهی دست اندرکاران ورزش اعم از ورزشکاران، مربیان، داوران و... از مسئولیت‌های کیفی و مدنی خود بوده و تأسیس و یا ایجاد مرجعی هم‌سنخ با فدراسیون‌های ورزشی با تخصص حقوق ورزشی، می‌تواند حلقه واسطه یا مفقوده ورزش کشور باشد. (شکری، ۱۳۹۰: ۲۸) از سوی دیگر، بدیهی است تخصیص یک حکم حقوقی در امر ورزش نقش به‌سزایی در حل و فصل مطلوب، دقیق و کم هزینه دعاوی ورزشی خواهد داشت. لیکن به رغم استفاده از داوری در رفع منازعات بین‌المللی، متأسفانه ورزش در سطح ملی از آن بهره‌اندکی برده و برای رفع این معضل باید نقش و جایگاه داوری را در سیستم حقوقی کشور به خصوص در مسائل و دعاوی ورزشی پررنگ تر نمود. با توجه به نقش حکم ورزشی که مربوط به پس از وقوع تخلفات و جرایم است، درتحقیق حاضر با نگاهی پیشگیرانه برای کاهش جرایم و تخلفات ورزشی، به دنبال پاسخ به این سوال هستیم که آیا تأسیس فدراسیون حقوق ورزشی در این راستا امری ضروری است یا خیر؟

روش‌شناسی پژوهش

با توجه به ماهیت موضوع مورد مطالعه در این پژوهش و توصیف عینی و کیفی محتوای مفاهیم و شرایط موجود، روش تحقیق از نوع توصیفی و تحلیلی است. اطلاعات به روش کتابخانه‌ای با استفاده از مجلات و نشریات معتبر علمی و مقالات چاپ شده در آن‌ها، مراجعه به کتابخانه‌های مهم و معتبر کشور از قبیل سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران و مراجعه به سایت‌های معتبر علمی گردآوری شده است.

راهبردهای پیشگیری

پیشگیری به عنوان یکی از سیاست‌ها و اقدامات اساسی در حوزه کنترل و نظارت اجتماعی محسوب می‌شود. این سیاست‌ها به تمامی اقدامات و راهکاری مستقیم و غیرمستقیم بازدارنده از وقوع جرم و انحراف و کثرت‌فشاری معطوف می‌باشد و از این جهت سیاست پیشینی است که در برابر انواع مجازات‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی که سیاست پسینی است، قرار می‌گیرد و از آن کارآمدتر و مؤثرتر و از نظر هزینه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی نیز به صرفه‌تر است (حسنوند، ۱۳۹۱: ۳۷). در مجموعه سیاست‌های پیشگیری باید سه مرحله را در پیشگیری از جرم مورد توجه قرار داد: در مرحله اول (پیش از وقوع جرم) باید به اصل فراگیری سلامت اجتماعی توجه نمود و تمامی اقدامات و برنامه‌ها را بر اساس آن سازماندهی کرد. در مرحله دوم (وقوع جرم) سیاست‌های پیشگیری شکل خاصی به خود می‌گیرد و پدیده جرم و بزهکاری از منظر پیشگیری به طور جدی مورد بررسی و مطالعه قرار می‌گیرد. علل و عوامل شکل‌گیری و گسترش آن شناسایی می‌شوند، انواع جرائم، میزان شیوع و گستردگی آن‌ها، گسترش جغرافیایی جرم و نقشه جهانی آن ترسیم و امکانات نهادهای فعال، همانند پلیس و نیروی انتظامی، دادگاه‌ها و نهادهای قضایی، مؤسسات مشاوره و مددکاری افزایش داده می‌شود و مرحله سوم (مرحله پس از وقوع جرم) تأکید بر کشف، تعقیب و مجازات و تنبیه مجرمان و بزهکاران است. (شاملو، موسی‌زاده، ۱۳۸۹: ۴۴)

تا قبل از ظهور مکتب تحقیقی، پیشگیری از نوع کیفری وجود داشت و مبانی نظری پیشگیری کیفری، اصرار بر روش‌های رسمی یا قانونی برخورد با جرم یعنی اعمال مجازات و اقدامات مؤثر برای دستگیری مرتکبین بود. ولی با تولد مکتب تحقیقی در رشته‌های انسان‌شناسی جنایی و جرم‌شناسی، پیشگیری از جرم وارد مرحله نوینی شد و پیشگیری غیرکیفری اهمیت بیشتری یافت (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۹: ۲۰). از جمله پیشگیری‌های غیر کیفری می‌توان به پیشگیری وضعی و پیشگیری اجتماعی اشاره کرد. پیشگیری وضعی شامل مجموعه اقدام‌ها و تدابیری است که به سمت تسلط بر محیط و شرایط پیرامونی جرم (وضعیت شرف

جرم) متمایل است. این امر از یک سو، از طریق کاهش وضعیت‌های ماقبل بزهکاری، یعنی وضعیت‌های پیش جنایی که وقوع جرم را تسهیل می‌کند، انجام می‌شود و از سوی دیگر، خطرات شناسایی و دستگیری بزهکاران را افزایش می‌دهد. بنابراین پیشگیری وضعی بیشتر با حمایت از آماج‌های جرم و نیز بزه دیدگان بالقوه و اعمال تدابیر فنی، به دنبال پیشگیری از بزه‌دیدگی افراد یا آماج در برابر بزهکاران است که در نهایت به‌طور غیرمستقیم، کاهش بزهکاری نتیجه آن خواهد بود. (نجفی ابرنآبادی، ۱۳۸۸: ۲۵) پیشگیری اجتماعی به تدابیر و روش‌های آموزشی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی دولت‌ها، نهادها و سازمان‌های غیردولتی و مردمی در زمینه سالم‌سازی محیط اجتماعی و محیط فیزیکی برای حذف یا کاهش عوامل اجتماعی وقوع جرم گفته می‌شود. رویکرد پیشگیری اجتماعی از جرم، تقویت روابط اجتماعی، افزایش سطح کنترل غیررسمی اجتماعی و در نتیجه بازدارندگی بزهکاران بالقوه و بالفعل از ارتکاب جرم است. (ساتن، ۱۹۹۴: ۲۰)

گسترده‌گی تدابیر پیشگیرانه و متولیان متعددی که در این زمینه وجود دارند، باعث اهمیت بیشتر مدیریت این امر شده است. می‌توان مفهوم مدیریت پیشگیری از جرم و آسیب‌های اجتماعی را "پیش بینی و شناسایی علل و عوامل خطر وقوع جرم و به کارگیری و هدایت موثر و کارآمد منابع مادی و انسانی به منظور پیشگیری از وقوع جرم و آسیب‌های اجتماعی یا برنامه‌ریزی، سازماندهی، هماهنگی، نظارت و ارزیابی" دانست. با توجه به این مفهوم، مدیریت پیشگیری از جرم و آسیب‌های اجتماعی در فرایندی چند مرحله‌ای به الگوهای عملی شناسایی مسئله جرم و هدف گذاری، آسیب شناسایی علل جرم، انتخاب اقدامات ویژه و ارائه راه حل‌های عملیاتی و کاربردی، اجرای راهکارهای پیشگیرانه و ارزیابی و تعدیل نتایج اجرای برنامه می‌پردازد. (محمدنسل، ۱۳۸۹: ۵)

به لحاظ اهمیت مدیریت پیشگیری و فقدان این مدیریت در حوزه جرایم ورزشی، به نظر می‌رسد با تاسیس نهادی مستقل در این زمینه به نام "فدراسیون حقوق ورزشی" بتوان اقدام به طراحی مدلی در این زمینه نمود. در این مدل ابتدا جرایم و آسیب‌های ورزشی شناسایی، طبقه بندی و اولویت بندی می‌شوند. سپس جرایم و آسیب‌های مهم و اولویت‌دار مورد تجزیه و تحلیل و ماهیت شناسی قرار می‌گیرند. در مرحله سوم، راهکارهای پیشگیرانه تعیین و در گام چهارم، راهکارها به اجرا گذاشته خواهند شد و در نهایت نظارت، کنترل و ارزشیابی صورت خواهد گرفت. همچنین این فدراسیون در راستای مدیریت پیشگیری از جرایم ورزشی دوره‌های آموزشی را برگزار خواهد نمود که مهمترین اهداف این دوره‌ها، آموزش فرایند علمی مدیریت پیشگیری از جرم، ایجاد وحدت رویه در کارکرد پیشگیری هیئت‌های استانی

فدراسیون، گسترش ادبیات نظری پیشگیری در گستره ملی، ارتقای توان علمی هیئت‌های استانی برای هدایت مقوله پیشگیری و افزایش اثربخشی هیئت‌های استانی در پیشگیری است.

در دنیای حقوقی امروز قضاودایی، موضوعی مهم است که نهادهایی که در این راستا تشکیل شده‌اند، می‌توانند در تحقق بیشتر عدالت و فصل واقعی خصومت و همچنین کم نمودن بار سنگین دستگاه قضایی در رسیدگی به پرونده‌ها فوق‌العاده موثر و کارساز باشند. تجمع و ارجاع پرونده‌های مختلف به مراجع قضایی و دادگاه‌ها موجب افزایش هزینه‌های جامعه و هدر رفتن وقت افراد جامعه می‌شود و در مقابل حاکمیت و دستگاه قضایی نیز متحمل هزینه بسیاری می‌گردد. (لبخنده، یوسفوند، ۱۳۹۴: ۳۹) به همین دلیل، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم در سال ۱۳۸۹ به استناد دستور ریاست محترم قوه قضائیه تشکیل گردید. این معاونت در استان‌ها نیز در ساختار دادگستری کل استان تشکیل و راه‌اندازی شد. معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم در قالب مدیریت پیشگیری از وقوع جرم، مدیریت اجتماعی و مشارکت‌های مدنی بر اساس وظایف ابلاغی انجام وظیفه می‌نماید تا با ساز و کارهای مناسب زمینه‌های ارتکاب جرم را کاهش دهند.

بدیهی است که قوه قضائیه به تنهایی نمی‌تواند در این راه پر پیچ و خم توفیقات لازم را برای پیشگیری از وقوع جرم به دست آورد، زیرا برای اجرای درست آن پیشتر باید عوامل جرم‌زا را شناسایی کرد و از آنجایی که ریشه‌های وقوع جرم برگرفته از عوامل گوناگونی مانند عوامل تربیتی، اجتماعی، اقتصادی، خانوادگی و... است و خشکاندن ریشه‌های ارتکاب جرم ایجاب می‌کند تا تمامی عوامل دست‌اندرکار در کنار هم به پیشگیری از وقوع جرم کمک کنند، به نظر می‌رسد فعالیت فدراسیون حقوق ورزشی می‌تواند نقش مکملی برای معاونت پیشگیری قوه قضائیه و معاونت پیشگیری نیروی انتظامی در حوزه ورزش کشور ایفا نماید و با الهام گرفتن از این معاونت‌ها و ارائه راهکارهای پیشگیرانه در راستای کنترل و پیشگیری از وقوع جرایم ورزشی، اقدامات موثری را در تعامل با سایر نهادهای فعال در امر پیشگیری به عمل آورد. همچنین، در کنار نقشی که در کاهش جرایم ورزشی ایفا خواهد نمود، می‌تواند از طریق نقش آفرینی در تربیت داوران متبحر، به کاهش تعداد و هزینه‌های رسیدگی قضایی در مراجع ذی‌ربط کمک نماید که به دنبال آن، جامعه و دولت بار هزینه‌های کمتری را تحمل خواهد نمود.

جایگاه حقوق ورزشی

حقوق ورزشی، مجموعه قواعد و مقرراتی است که به تنظیم روابط حقوقی ورزشکاران، مربیان، مدیران، صنایع تولید تجهیزات ورزشی، باشگاه‌ها، ادارات و سازمان‌های مرتبط با ورزش نسبت به یکدیگر می‌پردازد و ضمن ترسیم سیاست‌های کلان عدالت ورزشی، تمامی امور مالی و قراردادی، جرایم، حوادث و تخلفات ورزشی، مسئولیت‌های کیفری و مدنی، تدوین قوانین ورزشی، تحلیل اسناد بین‌المللی و داخلی و مواردی از این دست را در بر می‌گیرد. اهداف آن نیز عبارت‌اند از: افزایش آگاهی‌های حقوقی جامعه ورزش در محدوده حقوق ورزشی، استفاده از این آگاهی‌ها در راستای جلوگیری از وقوع جرایم و تخلفات ورزشی، شفاف نمودن نقش حیاتی ورزش از دیدگاه حقوق ایران، تشریح وظایف و اختیارات مدیران ورزشی از نظر حقوقی، ارائه انواع تدابیر حقوقی که قبل و بعد از وقوع حوادث ورزشی باید اتخاذ شود، مطلع نمودن جامعه ورزشی از پیامدهای حقوقی تخلفات در ورزش که مهمترین نتیجه حاصل از این اهداف، در امان نگه داشتن سلامت جسمی، روانی و حیثیتی ورزشکاران و نیز مصون داشتن مدیریت‌های ورزشی از مسئولیت‌های قانونی است. (یعقوبی نژاد، ۱۳۹۲: ۱۳)

اصلی‌ترین بحث در حیطه حقوق ورزشی، آشنایی ورزشکاران از قوانین و مقررات مورد عمل می‌باشد که این قوانین به طور کلی در سه مولفه قوانین پیشگیرانه، قوانین حمایتی و قوانین تنبیهی قابل بررسی است. منظور از قوانین پیشگیرانه، قوانین و مقرراتی است که توسط مقام صلاحیت‌دار وضع شده است و هدف آن پیشگیری یا بازدارندگی اشخاص از ارتکاب جرائم یا تخلفات ورزشی و یا ممنوعیت انجام برخی از فعالیت‌ها یا اقدامات در حیطه ورزش است. منع شرط‌بندی، ماده ۶۵۴ قانون مدنی، منع تبعیض بند ۲۲ و منع استفاده از مواد نیروزا بند ۲۸ از ماده سوم اساسنامه کمیته ملی المپیک از جمله این قوانین می‌باشند (احسنی افروز، ۱۳۹۱: ۵). قوانین حمایتی، کلیه قوانین و مقرراتی است که توسط مقام صلاحیت‌دار به منظور ایجاد شرایط مناسب برای توسعه و گسترش فعالیت‌های ورزشی و یا حمایت از ورزشکاران و دست‌اندرکاران ورزش وضع شده است که می‌توان به تربیت بدنی رایگان، بند ۳ از اصل سوم قانون اساسی اشاره نمود و قوانین تنبیهی، قوانین و مقرراتی هستند که توسط مقامات صلاحیت‌دار برای تنبیه متخلفان یا مجرمان وضع شده است. اعمال این قوانین پس از ارتکاب فعل مجرمانه یا نقص مقررات ورزشی بوده، لذا اقدامی ثانویه در مقابل اقدامات پیشگیرانه محسوب می‌شود. با وجود این که در فعالیت‌های ورزشی اغلب احتمال بروز حوادث مختلف (وقوع جرم، شبه جرم، تخلف) متصور است، متأسفانه قوانین و مقررات

خاصی برای کنترل این حوادث وضع نشده است و در صورت وقوع جرم یا شبه جرم در رشته‌های مختلف ورزشی، قواعد کلی مجازات و مسئولیت حاکم است که در این خصوص می‌توان به قانون مجازات اسلامی و نیز قانون مسئولیت مدنی در باب شبه جرم اشاره کرد. ولی در صورت احراز تخلف از مقررات فنی با توجه به رشته ورزشی مربوطه، تنبیه خاصی از سوی کمیته‌های انضباطی در نظر گرفته می‌شود که این مقررات نیز بیشتر در قالب آیین نامه‌ها و دستورالعمل‌ها می‌باشند (فراهانی، ۱۳۹۱: ۶). تصویب و اجرای این قوانین و مقررات بر عهده مراجع قضاوتی رسیدگی کننده به دعاوی و اختلافات در حوزه ورزش اعم از داخلی و بین‌المللی می‌باشد که شامل مراجعی همچون: محاکم دادگستری، کمیته‌های انضباطی، هیئت‌های حل اختلاف و حکمیت (داوری) و دادگاه بین‌المللی حکمیت برای ورزش است. به طور کلی، این مراجع به دو دسته مراجع قضاوتی داخلی که شامل دادگاه‌های عمومی، مراجع استثنائی (اختصاصی)، کمیته‌های انضباطی، هیئت حل اختلاف و حکمیت است و مراجع قضاوتی خارجی همانند دادگاه بین‌المللی حکمیت برای ورزش تقسیم می‌شوند.

با بررسی قوانین و مقررات مرتبط با جرایم ورزشی در ایران و تطبیق آن با کشورهای توسعه یافته ایرادات بسیاری آشکار می‌گردد که مهمترین آن عدم وجود متخصصان حقوق ورزشی در مراحل مختلف تدوین قوانین و مقررات حقوقی و انضباطی ورزش می‌باشد. از سوی دیگر، بررسی‌های به عمل آمده حاکی از آن است که ترکیب اعضای کمیته‌های انضباطی فدراسیون‌های ورزشی به لحاظ تخصص و تسلط آنان به معیارها و آموزه‌های حقوق ورزشی مناسب نبوده و آنچه مسلم است تعداد کم متخصصان حقوق ورزشی در این ترکیب است. شاید بتوان گفت این موضوع یکی از مهمترین دلایلی است که از سوی کمیته‌های انضباطی شاهد بی‌عدالتی‌های مختلف و عدیده به ضرر ورزشکاران، قهرمانان و مربیان هستیم (فروغی نژاد، ۱۳۸۳: ۱۷۸). همچنین، با در نظر گرفتن این موضوع که در عرصه ورزش، صرفاً دعاوی و اختلافات حقوقی همچون نقل و انتقال بازیکنان، دعاوی خسارت و مسئولیت مدنی و ... را می‌توان از طریق داوری، سریع تر و با هزینه کمتر حل و فصل نمود و با توجه به ماده ۳ اساسنامه فدراسیون‌های ورزشی آماتوری و تاکید هیئت وزیران در سال ۱۳۹۲ بر تاسیس مرکز حکمیت ورزشی در ایران، به نظر می‌رسد در صورت تأسیس نهادی با عنوان "فدراسیون حقوق ورزشی" - با حیطة تخصصی فعالیت در زمینه حقوق ورزشی - می‌توان با جلب همکاری و تعامل موثر با دانشگاه‌ها، کانون وکلای دادگستری، کانون کارشناسان رسمی و سایر ارگان‌های ذی‌مدخل در حوزه فعالیت حقوق ورزشی ضمن تسهیل در روند تأسیس مرکز داوری (حکمیت) ورزشی، از طریق تأسیس مرکز علمی-کاربردی حقوق ورزش در صدد آموزش تخصصی منابع

انسانی از جمله قضات، حکم ورزشی، وکلا و ... در زمینه مسائل ورزشی برآمد و نقش مهمی در حمایت از حقوق تضييع شده ورزشکاران و دست‌اندرکاران ورزش ایفا نمود.

پیشگیری از تخلفات و جرایم ورزشی

مطابق ماده ۲ قانون مجازات اسلامی سال ۱۳۹۲ جرم عبارت است از: "هر رفتاری اعم از فعل یا ترک فعل که در قانون برای آن مجازات تعیین شده است." (صالح ولیدی، ۱۳۷۴: ۳۷). ضمن آن که قانونگذار در مورد جرایم ورزش در بند ۱۵۸ ماده ۱۳۹۲ قانون مجازات اسلامی سال ۱۳۹۲ چنین اظهار می‌دارد: "در صورتی که عملیات ورزشی و حوادث ناشی از آن، مشروط بر اینکه سبب حوادث، نقض مقررات مربوط به آن ورزش نباشد و این مقررات هم مغایر موازین شرعی نباشد، جرم محسوب نمی‌شود." (یعقوبی نژاد، ۱۳۹۲: ۴۳)

با در نظر گرفتن این دو ماده قانونی و بررسی‌های انجام شده در حوزه جرایم ورزشی، تخلفات و جرایمی از قبیل دوپینگ، فساد و خشونت در ورزش از جمله جرایم ورزشی رایج میان ورزشکاران و دست‌اندرکاران ورزش می‌باشد. (رضایی، اسدی‌نژاد، ۱۳۹۰: ۴۸) که به اختصار به بررسی هر یک می‌پردازیم.

- دوپینگ عبارت است از: "استفاده ورزشکار از مواد شیمیایی غیرمجاز". کاربرد داروها، طیفی از اثرات جانبی ناخواسته و زیانبار را بر روی بدن فرد بر جای می‌گذارد که در پاره‌ای از موارد، برگشت‌ناپذیرند و صدمات جبران‌ناپذیری را برای سلامت ورزشکار در پی دارند. دوپینگ با اهداف عالی‌ه ورزش که سالم‌سازی جسم و روح می‌باشد، منافات دارد و به دلیل ایجاد برتری غیر منصفانه در صحنه ورزش، برخلاف مقررات جاری سازمان‌های اجرایی ورزش می‌باشد. بنابراین دوپینگ به دلایل اساسی فیزیکی، اخلاقی و قانونی ذکر شده ممنوع است و تخلف محسوب می‌گردد. واکنش کشورهای مختلف به دوپینگ متفاوت است؛ گاهی چنین اقدامی را جرم شناخته و در مقابل آن واکنش‌های قانونی و انضباطی شدیدی علیه مرتکب اعمال می‌کنند و در بعضی از کشورها مانند ایران، تنها به ضمانت اجرای انضباطی بسنده می‌کنند. تلفیق ورزش در سطح داخلی یا بین‌المللی با منافع اقتصادی و امتیازات مالی گزافی که به مناسبت‌های مختلف به ورزشکاران و مربیان تعلق می‌گیرد و یا در کشورهایی که اساسی‌ترین شرط بقای مدیران و مسئولان ورزشی دستیابی به مدال است، زمینه را برای دوپینگ برخی از ورزشکاران مساعد نموده است. برنامه جهانی مبارزه با دوپینگ با اهداف صیانت از حقوق اولیه ورزشکار جهت شرکت در ورزش عاری از دوپینگ و ارتقای سلامت، انصاف، جوانمردی، تساوی و برابری ورزشکاران در سراسر جهان و حصول

اطمینان از پیاده شدن برنامه‌های مبارزه با دوپینگ هماهنگ، یکنواخت و موثر و کارآمد در سطح بین‌المللی و ملی جهت شناسایی، ممانعت و پیشگیری از دوپینگ، آیین‌نامه‌هایی را تعیین کرده است. آیین‌نامه‌های جهانی مبارزه با دوپینگ آژانس جهانی مبارزه با دوپینگ مصوب ۲۰۰۳، از جمله قوانین ورزشی محسوب می‌شود که به منظور مبارزه با دوپینگ و سالم‌سازی ورزش در پهنه بین‌المللی به تصویب رسیده است. ورزشکاران و پرسنل حامی ورزشکار، به علت توافقی که جهت عضویت و معتبر شمردن آن‌ها در سازمان‌های ورزشی با مسابقات ورزشی دارند، بر اساس فصل دوم این آیین‌نامه ملزم به تبعیت از قوانین مبارزه با دوپینگ می‌باشند. هر یک از امضا کنندگان آیین‌نامه ملزم است تا اقدامات لازم را جهت اطمینان از تعهد ورزشکاران و پرسنل حامی ورزشکار به قوانین مبارزه با دوپینگ به عمل آورد (چلبی، ۱۳۸۹: ۸۲). برابر مواد این آیین‌نامه اقداماتی جهت تسهیل در امر کنترل دوپینگ از طریق آموزش، اطلاع‌رسانی، تحقیق و ... باید صورت گیرد (همان منبع، ۱۶۸). در این راستا فدراسیون حقوق ورزشی می‌تواند با نظارت بر تدوین و اجرای آیین‌نامه‌های انضباطی مناسب و الگوهای بهینه رفتار و اخلاق ورزشی در ارتباط با مبارزه با دوپینگ، به کاهش دوپینگ کمک نماید همچنین، می‌تواند با انجام اقداماتی از قبیل آموزش و اطلاع‌رسانی از تبعات حقوقی و کیفری ناشی از مصرف داروهای غیرمجاز به ورزشکاران، مربیان و دست‌اندرکاران ورزشی، شناخت راه‌های دسترسی و تهیه داروهای غیرمجاز و تبیین سیاست‌های پیشگیرانه، آگاه‌ساختن ورزشکاران از خطرات و عواقب اجتماعی دوپینگ، ارائه پیشنهادها موثر در راستای کنترل تردد و حضور افراد مشکوک در اماکن ورزشی و انجام تحقیقات و پژوهش‌های کارشناسی پیرامون دلایل روی آوردن ورزشکاران به دوپینگ و بررسی‌های اجتماعی، رفتاری، قضایی، اخلاقی و با در نظر گرفتن اصول پیشگیری نقش موثری در کنترل و پیشگیری از دوپینگ ایفا کند.

- علاقه‌ای که ورزش برای همگان به ارمغان می‌آورد، جذابیت ذاتی ورزش و جذابیت فزاینده‌ای که هنگام تماشای نزدیک یک رویداد ورزشی وجود دارد، باعث شده است که عده بسیار زیادی از افراد جامعه با عنوان طرفداری شدید از تیم مورد علاقه‌شان، تفریح و سرگرمی و یا به علت مواردی همچون انجام برخی از جرایم که ورزشگاه محیط مناسبی برای انجام آن است، به ورزشگاه بیایند. اما این پایان کار نیست و مسائلی مانند مشکلات اجتماعی یا روانی طرفداران، مشکلات امنیتی ورزشگاه‌ها، تحریک تماشاگران توسط داور یا بازیکنان و نحوه ساخت ناصحیح ورزشگاه باعث شده است که مسئله‌ای به نام خشونت در ورزشگاه‌ها با تبعات سنگین اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و حقوقی به وجود بیاید (جکسون، ۲۰۱۳: ۱۴۳).

به طور کلی، در عرصه فعالیت‌های ورزشی سه سطح برای بررسی و تحلیل خشونت ملاحظه می‌شود:

الف) خشونت و پرخاشگری تماشاگران بر ضد یکدیگر و بعضاً دارایی‌های عمومی؛

ب) خشونت و پرخاشگری تماشاگران بر ضد ورزشکاران؛

ج) خشونت و پرخاشگری توسط ورزشکاران نسبت به یکدیگر، علیه تماشاگر و داور. (شیخوند، ۱۳۹۰:

۴۴)

در مورد ورزش‌های خشن که علت وقوع آن طبیعت و عرف اجرای چنین ورزش‌هایی است، سبب حوادث ممکن است نقض مقررات آن ورزش نباشد. ماده ۱۵۸ قانون مجازات اسلامی مصوب ۹۲ ذکر نموده که این اعمال جرم محسوب نمی‌شوند، چرا که در حوادث ناشی از عملیات ورزشی در صورتی که مقررات آن ورزش رعایت شده باشند و با موازین شرعی نیز مخالف نداشته باشند، عامل ارتکاب آن‌ها مجرم نبوده و بنابراین حوادث ناشی از عملیات ورزشی بخصوص ورزش‌های خشن که آمار مصدومیت آنها بالاست، به شرط رعایت مقررات از مصادیق بارز علل موجه جرم می‌باشند و مرتکب را مبری از مسئولیت کیفری و مدنی می‌نمایند. لذا حقوق‌دانان بیان می‌کنند که ورزش‌های خشن که بین مردم رایج است و احتمال خطر جانی دارد و بر اساس رضایت طرفین انجام می‌پذیرد، مثل بوکس، راگبی، کشتی کج و ... اگر با توافق طرفین صورت گرفته باشد و در نتیجه آن صدمات و جراحاتی وارد آید و یا حتی منتهی به فوت یکی از طرفین مسابقه شود، مسئولیت جزایی و مدنی مصداق پیدا نمی‌کند- البته به شرط آن که رعایت مقررات ورزش خاص شود و قصد ایراد ضرب و جرح یا قتل هم مفقود باشد. در این ورزش‌ها آداب و رسوم اجتماعی به ضمیمه اجازه قانونی، علل موجه را تشکیل می‌دهند. (فراهانی، ۱۳۹۱: ۱۴۴)

خشونت در ورزش از آن جهت قابل بررسی است که می‌تواند تهدیدی برای ساختار اخلاقی جامعه محسوب شود، مانند بوکس که هدف اصلی این فعالیت وارد کردن آسیب توسط یک حریف بر حریف دیگر است و این ورزش در بطن خود دارای خشونت است. در نگاه اول شاید چنین به نظر برسد که این فقط برای مشت زن‌ها می‌تواند آسیب‌زا باشد، اما با دو استدلال می‌توان گفت اثرات زیان بخش این فعالیت هم متوجه افرادی است که در این فعالیت شرکت دارند و هم متوجه تماشاگران این فعالیت است. بر اساس استدلال اول، نمایش همگانی مشت زنی موجب می‌شود تا غیر شرکت کنندگان به گونه‌ای نامطلوب تحت تاثیر قرار گرفته و در نتیجه خشن‌تر شوند یا خودشان بیشتر خشونت را تحمل کنند که در نتیجه آن، خطر را برای دیگران افزایش می‌دهند. در این استدلال، نمایش مشت‌زنی به افزایش خشونت در سراسر جامعه کمک می‌کند. بر اساس استدلال دوم، ستایش خشونت ذاتی مشت‌زنی، معیارهای قوام بخش ارزش اخلاق جامعه را تضعیف می‌کند. تجلیل همگانی خشونت، جامعه را به فروپاشی می‌کشاند و آن را تبدیل به

جامعه‌ای می‌کند که بیشتر مبتذل و ابتدایی است تا متمدن. بر این اساس استدلال اول بیشتر فردگرایانه و بیشتر بر آسیب افراد تأکید می‌ورزد و استدلال دوم بیشتر اجتماع گرایانه است (کاشف، ۱۳۸۹: ۱۳۴). از این رو نهادی مانند فدراسیون حقوق ورزشی می‌تواند با اتخاذ تدابیر و اقداماتی از قبیل آموزش و اطلاع رسانی از تبعات حقوقی و کیفری ارتکاب خشونت، انجام تحقیقات و پژوهش‌های کارشناسی پیرامون دلایل روی آوری ورزشکاران به خشونت، اتخاذ سیاست‌های کنترل وضعی در راستای پیشگیری از خشونت و برگزاری کارگاه‌های آموزشی مدیریت پیشگیری از خشونت، نقش بهینه‌ای در کنترل و پیشگیری از خشونت در ورزش ایفا نماید و از اثرات جبران ناپذیر آن بر جامعه جلوگیری کند.

- مشخص کردن وسعت فساد در ورزش تا حدودی مشکل است. تشخیص میزان فساد در ورزش بستگی به تعاریفی دارد که ما از فساد در ورزش ارائه می‌دهیم. تعریف مفهوم فساد در ورزش از کشوری به کشور دیگر تغییر می‌کند و شکل‌های متفاوتی به خود می‌گیرد و به قوانین سازمان ورزشی و نگرش جامعه وابسته است. (همان منبع: ۲۰۲) (نجفی کلوری، ۱۳۹۱: ۱۱۲)

فسادهای انجام شده در ورزش عموماً در ۲ طبقه انجام می‌شود:

- ۱- نتیجه رقابت (فساد رقابتی) که در این صورت تأمین‌کننده و یا دریافت‌کننده رشوه می‌تواند ورزشکار، مسئولان ورزشی، داوران و یا افراد غیرورزشکار ولی درگیر در ورزش باشد.
- ۲- تصمیمات و اعمال غیرقانونی از رقابت ورزشی به وسیله افراد و مسئولان ورزشی (فساد مدیریتی) که می‌تواند در قالب شهرهای رقیب برای میزبانی رقابت‌های مهم ورزشی، تخصیص حقوق و درآمدها (برای مثال حق پخش‌های تلویزیونی)، نامزدی برای موقعیت‌ها و پست‌های سازمانی و موارد مربوط به ساخت و ساز در ورزش باشد. (نجفی کلوری، ۱۳۹۱: ۱۱۲)

فساد می‌تواند سلطه سرمایه داری در ورزش را افزایش دهد، چون در طول زمان افراد توانمند از حیث مالی می‌توانند با دادن رشوه به تصمیمات و مقاصد خود جامه عمل بپوشانند. رواج فساد در ورزش و سازمان‌های ورزشی باعث می‌شود که فلسفه ورزش که همانا رقابت سالم و جوانمردانه برای پیروزی و موفقیت است، نقض شود. با وجود فساد، شهرت و آوازه سازمان‌های ورزشی، رشته‌های ورزشی و افراد درگیر در ورزش آسیب می‌بیند که این امر عواقب سنگینی در پی دارد. به طور مثال، هنگامی که فساد مالی و اداری در میان اعضای کمیته بین‌المللی المپیک به عنوان یک سازمان بزرگ ورزشی مشخص می‌شود و رسانه‌ها همگی توجه خود را بر روی این مطلب متمرکز می‌کنند، حامیان مالی از این امر نگران می‌شوند که

بدنامی کمیته بین‌المللی المپیک می‌تواند دامن آن‌ها را نیز بگیرد و این امر در جدا ساختن این حامیان از جنبش المپیک و در نتیجه ایجاد ضرر و زیان‌هایی برای کمیته بین‌المللی المپیک و جنبش المپیک بسیار موثر است (ماسون، ۲۰۰۶: ۵۸). حال این امر در وزارت ورزش و جوانان نیز به عنوان سازمان ورزشی مادر در کشورمان می‌تواند اتفاق بیافتد. چه بسا با بدنامی این وزارت در امر فساد، سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی چه در خود سازمان و چه در بخش‌های تابعه آن بسیار کاهش یابد که مطمئناً این امر در پیشرفت ورزش کشور خلل ایجاد می‌نماید. از سوی دیگر فساد، شایسته‌سالاری در ورزش را از بین می‌برد که این امر ورزشکاران بالقوه (کسانی که به ورزش به عنوان الگو نگاه می‌کنند) را از ورزش ناامید و روگردان می‌کند. همچنین، انگیزه کارکنان را نیز در سازمان‌های ورزشی کاهش می‌دهد. با وجود فساد، ورزش هواداران، تماشاگران و بینندگان تلویزیونی خود را از دست می‌دهد و به حضور مستمر آن‌ها را در ورزش لطمه می‌زند که بدین ترتیب حامیان مالی و مقامات شهری نیز به دلیل این که نمی‌خواهند به شهرت و نام آن‌ها آسیب برسد، از حمایت‌شان صرف نظر می‌کنند. (نجفی کلوری، ۱۳۹۱: ۱۱۴)

فدراسیون حقوق ورزشی با اتخاذ راهکارها و اقداماتی از قبیل آموزش و اطلاع‌رسانی از تبعات حقوقی و کیفری ارتکاب فساد به ورزشکاران و دست‌اندرکاران ورزش، انجام تحقیقات و پژوهش‌های کارشناسی پیرامون دلایل روی‌آوری ورزشکاران به فساد، اتخاذ سیاست‌های کنترل وضعی در راستای پیشگیری از فساد، برگزاری کارگاه‌های آموزشی مدیریت پیشگیری از فساد، کاهش حاشیه امنیت و قدرت پنهان کاری، کاهش رانتهای اقتصادی، افزایش پاسخگویی و جلوگیری از عدم تمرکز می‌تواند به کنترل و پیشگیری از فساد کمک وافری نماید.

بحث و نتیجه گیری

دستاوردها و پیامدهای توسعه ورزش ملی، دایره گسترده‌ای دارد و موجب رونق اقتصادی و شکوفایی اجتماعی خواهد شد. بر این مبنا پیروزی پیوسته ملت‌ها در عرصه رقابت‌های ورزشی فراملی، موضوعی در خور اعتنا و ویژه بوده و دولت‌ها با تهیه برنامه و اتخاذ استراتژی‌های راهبردی و با تدوین قوانین و مقررات لازم در بروز و تحقق این توسعه در آحاد جامعه متعهد می‌باشند. از این رو، فراهم آوردن قانون جامع ورزش و تربیت بدنی کشور، گام آغازین برای سامان دادن به تلاش‌های گسترده و گوناگون در پهنه ورزش خواهد بود. (رضایی، اسدی‌نژاد، ۱۳۹۰: ۲۷)

مطابق قوانین برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، دولت موظف به ارائه طرح جامع ورزش با تأکید بر علمی نمودن، توسعه قهرمانی، گسترش ورزش همگانی، پرورشی و حرفه‌ای شده است. با بررسی قوانین و مقررات مرتبط با جرایم ورزشی در ایران و تطبیق آن با کشورهای توسعه یافته ایرادات بسیاری قابل بیان بوده که مهمترین آن عدم وجود متخصصان حقوق ورزشی در مراحل مختلف تدوین قوانین و مقررات حقوقی و انضباطی ورزش می‌باشد. از سوی دیگر، بررسی‌های به عمل آمده حاکی از آن است که ترکیب اعضای کمیته‌های انضباطی فدراسیون‌های ورزشی به لحاظ تخصص و تسلط آنان بر معیارها و آموزه‌های حقوق ورزشی مناسب نبوده و آنچه مسلم است، تعداد کم متخصصان حقوق ورزشی در این ترکیب است. شاید بتوان گفت این موضوع یکی از مهمترین دلایلی است که از سوی کمیته‌های انضباطی شاهد بی عدالتی‌های مختلف و عدیده به ضرر ورزشکاران، قهرمانان و مربیان هستیم (فروغی نژاد، ۱۳۸۳: ۱۷۸). از این رو به نظر می‌رسد در صورت تأسیس نهادی با عنوان "فدراسیون حقوق ورزشی" با حیطة تخصصی فعالیت در زمینه حقوق ورزشی می‌توان با جلب همکاری و تعامل موثر با دانشگاه‌ها، کانون وکلای دادگستری، کانون کارشناسان رسمی و سایر ارگان‌های ذی‌مدخل در حوزه فعالیت حقوق ورزشی ضمن تسهیل در روند تأسیس مرکز داور (حکمیت) ورزشی از طریق تأسیس مرکز علمی-کاربردی حقوق ورزش در صدد آموزش تخصصی قضات، حکم یا داور ورزشی، وکلا و ... در خصوص مسائل ورزشی برآمد.

با توجه به مطالب ذکر شده در بخش پیشگیری، اهمیت و ضرورت پیشگیری از جرم امری بدیهی است و با توجه به این که حل مسئله پیشگیری از جرم را می‌توان یک نظام جامع تحلیل مسائل اجتماعی تلقی نمود و علی‌رغم تحقیقات نظری فراوان صورت گرفته، اما هم چنان به نظر می‌رسد که در بسیاری از کشورها از جمله ایران، چارچوب و مبنای مدونی وجود ندارد تا موارد موثر در این زمینه را از موارد غیر موثر تفکیک کند. این مسئله در آن جا نمود بیشتری می‌یابد که اولاً، راه‌کارها و تدابیر پیشگیرانه با سرعت غیر قابل وصفی رو به تغییر و پیشرفت هستند؛ ثانیاً، در مواردی که به صورت پراکنده به کارآیی یا عدم کارآیی راهبرد یا راهکاری اشاره می‌شود، این اشارات فاقد مبنای علمی قوی یا متقاعد کننده‌ای هستند و صرفاً متکی به تجربه یا مقطعی‌اند. (صفاری، ۱۳۸۹: ۷۵)

لذا در زمینه پیشگیری از جرم در کنار عدالت کیفری، باید راه حل‌های جدیدی را جستجو نمود، چرا که جایگاه روبه رشد و درک اهمیت و ضرورت این موضوع از سوی جوامع، علی‌رغم بهبود شرایط، تجهیزات و امکانات به کاهش وقوع جرم کمک موثری نمود، بلکه به دلیل فن‌آوری‌های جدید، منجر به افزایش

بیشتر آن نیز شده است. با توجه به بررسی‌های انجام شده، جرایم ورزشی از این موضوع مستثنی نبوده و روزه‌روز شاهد افزایش جرایمی از قبیل دوپینگ، فساد، خشونت و ... هستیم. (رضایی، اسدی نژاد، ۱۳۹۰: ۴۰) ضمن آن که عدم توجه به مسائل پیشگیرانه در وقوع تخلفات و جرایم ورزشی اعم از پیشگیری عام، خاص و یا وضعی، عملاً زمینه‌ساز ارتکاب جرایم ورزشی و سلیقه‌ای شدن رسیدگی‌ها در کمیته‌های انضباطی و تضييع حقوق ورزشکاران و دست‌اندرکاران حوزه ورزش گردیده است. لذا همان طور که شاهد آن هستیم شرایط و قوانین موجود در رشته‌های مختلف ورزشی نتوانسته است از بروز حوادث جبران ناپذیر ورزشی بر جسم و روح ورزشکاران پیشگیری نماید (رضایی، اسدی نژاد، ۱۳۹۰: ۸۳) و قطعاً در این خصوص فدراسیون حقوق ورزشی می‌تواند ضمن بررسی و تحلیل جرایم مختلف ورزشی و تبیین وضعیت موجود در هر جرم، با تدوین طرح و برنامه‌ریزی صحیح و علمی و با نگاه جرم‌شناسانه در راستای کاهش یا حذف جرایم و اجرای برنامه‌های پیشگیری، نقش موثری در پیشگیری و کنترل وقوع جرایم و تخلفات در حوزه ورزش ایفا نماید.

با توجه به پیشرفت‌های روزافزون علوم و ازدیاد بی‌حد و حصر فرصت‌های مجرمانه، تخصص‌گرایی و انتخاب تدابیر و راه‌کارهای پیشگیری و یا کاهش جرم با حداقل زمان و هزینه ممکن، امری اجتناب ناپذیر به نظر می‌رسد. از این رو، شایسته است که فدراسیون حقوق ورزشی با نگاهی ویژه به تربیت تحلیل‌گران پدیده‌های مجرمانه در ورزش پردازد تا با تحقیق و تفحص در این باره به کاهش فرصت‌های مجرمانه و هزینه‌های ناشی از وقوع جرم کمک نماید.

در دنیای حقوقی امروز قضازدایی، موضوعی مهم است که نهادهایی که در این راستا تشکیل شده‌اند، می‌توانند در تحقق بیشتر عدالت و فصل واقعی خصومت و همچنین کم نمودن بار سنگین دستگاه قضایی در رسیدگی به پرونده‌ها فوق‌العاده موثر و کارساز باشند. تجمع و ارجاع پرونده‌های مختلف به مراجع قضایی و دادگاه‌ها، موجب افزایش هزینه‌های جامعه و هدر رفتن وقت افراد جامعه می‌شود و در مقابل حاکمیت و دستگاه قضایی نیز متحمل هزینه بسیاری می‌گردد. در این راستا فدراسیون حقوق ورزشی ضمن نقشی که در کاهش جرایم ورزشی ایفا خواهد نمود، از طریق نقش آفرینی در تربیت داوران متبحر می‌تواند به کاهش تعداد و هزینه‌های رسیدگی قضایی در مراجع ذی‌ربط کمک شایانی نماید و به همین دلیل بر جامعه و دولت نیز هزینه‌های کمتری تحمیل خواهد شد. این فدراسیون با تعامل و همکاری با سازمان‌های داخلی و خارجی در حوزه ورزش و حقوق موجب پیشرفت روزافزون حقوق ورزشی خواهد شد و این موضوع به نوبه خود خلاءهای حقوق ورزشی در کشور را تکمیل خواهد کرد. ضمن آن که این پیشرفت

می‌تواند موجب ارتقای مقام و جایگاه ورزشی کشور در میان سایر ملل گردد و به افزایش وجهه ورزشی و حقوقی ایران و اطمینان حضور کشورها در تعامل با ورزش ایران منجر شود.

پیشنهادها

با توجه به بررسی‌های صورت گرفته در زمینه حقوق ورزشی و پیشگیری از جرایم ورزشی پیشنهاد می‌شود با تأسیس فدراسیون حقوق ورزشی و تمرکز بر ایجاد محیط ورزش پاک و اخلاق‌مدار در راستای صیانت از حقوق وزارت ورزش و جوانان و فدراسیون‌های ورزشی در مراجع ملی و بین‌المللی ورزشی اقدام نمود و امکان حمایت قضایی از ورزشکاران و دست‌اندرکاران این حوزه اعم از مربیان، سرپرستان و داوران و... در مراجع حقوقی، کیفری ملی و بین‌المللی همچون دادگاه حکمیت ورزشی را فراهم آورد. در این زمینه پیشنهادات زیر قابل تأمل و پیگیری خواهد بود:

- حمایت آموزشی از برنامه‌های پیشگیرانه کمیسیون بین‌المللی و کمیته ملی مبارزه با دوپینگ در راستای کاهش این معضل مذموم؛
- انجام تحقیقات و پژوهش‌های علمی در مورد علل و عوامل وقوع جرایم و بزهکاری ورزشی؛
- سرمایه‌گذاری و حمایت از طرح‌های تحقیقاتی و پژوهشی با موضوع حقوق ورزشی، پیشگیری از جرایم ورزشی، آموزش‌های حقوق ورزشی با هدف کاهش آسیب‌های حقوقی و کیفری ناشی از فعالیت‌های ورزشی؛
- حمایت از سازمان‌های مردم‌نهاد فعال در حوزه حقوق ورزشی.

پروژه نگاه علوم انسانی و مطالعات تربیتی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

- احسنی افروز، محمد. (۱۳۹۱). حقوق ورزشی با نگرشی به ورزش تکواندو. چاپ اول، تهران: دادگستر
- ابراهیمی، شهرام. (۱۳۸۸). مجموعه رویه‌های بین‌المللی پیشگیری از جرم. بنیاد حقوق میزان.
- ابراهیمی، شهرام. (۱۳۸۸). "رویکردهای موسع و مضیق پیشگیری و آثار آن". مجله آموزه‌های حقوقی. دانشگاه علوم اسلامی رضوی، شماره ۲۱
- ابراهیمی، شهرام. (۱۳۹۰). "راهبردهای جهانی برای مقابله با چالش‌های جهانی". نشریه جرم شناسی پیشگیری. پیش شماره ۱.
- آقای نیما، حسین. (۱۳۸۶). حقوق ورزشی. چاپ هشتم، نشر میزان.
- - (۱۳۸۸). آیین نامه جهانی مبارزه با دوپینگ. ستاد ملی مبارزه با دوپینگ ایران.
- جکسون، راجر. (۱۳۹۱). راهنمای مدیریت ورزشی. محمد خیری. نشر کمیته ملی المپیک.
- چلبی، البرز، ۱۳۸۹، حقوق ورزشی، انتشارات جنگل چاپ اول.
- رضایی، محمدعلی و اسدی‌نژاد، محمد. (۱۳۹۰). "وضعیت حقوق ورزشی در ایران با تاکید بر رشته فوتبال". پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه گیلان.
- حسونند، احسان. (۱۳۹۱). "بررسی جامعه‌شناختی عوامل موثر بر کاهش جرم". نشریه مطالعات پیشگیری از جرم. شماره ۲۳.
- ساگانت، والرئ و مارگارت، شاو. (۱۳۹۲). پیشگیری از جرم و امنیت جامعه. محمد شمسایی. مرکز تحقیقات پلیس ناجا.
- شاملو، باقر و موسی زاده، مهدی. (۱۳۸۹). "پیشگیری از تکرار جرم در حقوق کیفری ایران و ایالات متحده آمریکا". فصل نامه مطالعات پیشگیری از جرم. شماره ۱۷.
- شکری، نادر. (۲۰۱۲). "شرط بندی در ورزش". ارائه در نوزدهمین کنگره بین‌المللی ورزش.
- شکری، نادر. (۱۳۹۰). حقوق ورزشی؛ بررسی نظم حاکم بر حقوق ورزشی ایران. نشر جنگل
- شیخوند، صادق. (۱۳۹۰). "جرم شناختی خشونت در ورزشگاه‌های کشور". پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه قم.

- صالح ولیدی، محمد. (۱۳۷۴). حقوق جزای عمومی. جلد ۳، نشر داد
- صفاری، علی. (۱۳۸۹). "تحولات پیشگیری از جرم و اهمیت آن". نشریه تحقیقات حقوقی. شماره ۵۲.
- فراهانی، ابوالفضل. (۱۳۹۱). حقوق ورزشی. تهران: نشر حتمی
- فروغی نژاد، حمید. (۱۳۸۳). "بررسی میزان آشنایی معلمان، مربیان و مدیران ورزشی شهر تهران با حقوق ورزشی و ارائه راه کارهای آموزشی". پژوهشکده تربیت بدنی.
- کاتوزیان، ناصر. (۱۳۹۰). "خطای ورزشی و مسئولیت ورزشی". مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، شماره ۴۳.
- کاشف، میرمحمد. (۱۳۸۹). حقوق و اخلاق ورزشی. تهران: بامداد کتاب
- لبخنده، نرجس و یوسفوند، یوسف. (۱۳۹۴). "سبک زندگی اسلامی و ارتباط با پیشگیری از جرم". پایان نامه کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی غیردولتی، دانشکده اصول الدین.
- محمد نسل، غلامرضا. (۱۳۸۹). "فرایند پیشگیری از جرم". فصلنامه حقوق، دانشگاه تهران، شماره ۱.
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین. (۱۳۸۸). "کیفر شناسی نو-جرم شناسی نو: درآمدی بر سیاست جنایی مدیریتی خطرمدار". مجموعه مقالات تازه‌های علوم جنایی. نشر میزان.
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین. (۱۳۸۹). "روابط میان پیشگیری وضعی و کنترل بزهکاری". مجله تحقیقات حقوقی، دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی، شماره ۵.
- نجفی کلوری، علی. (۱۳۹۱). "عوامل موثر بر بروز فساد در سازمان‌های ورزشی". نشریه مدیریت ورزشی. شماره ۱۴.
- ولیدی، محمدصالح. (۱۳۸۹). حقوق جزای عمومی. جلد ۳، تهران: نشر داد
- یعقوبی نژاد، هرمزد. (۱۳۹۲). مسئولیت‌های قانونی ناشی از عملیات ورزشی. تقریرات: مرکز علمی-کاربردی پرسپولیس
- Mason, D.S., thibault, L., & Misener, L. (2006). "An agency theory perspective on corruption in sport: The case of the international Olympic Committee". Journal of sport management, No 20(1), 52.
- Sutton, A. (1994). "Crime prevention: promise or threat". Australian & New Zealand journal of Criminology, 27(1), 5-20.

Establishing Sports Law Federation; Its Necessity and the Role in Prevention of Sport Misdeeds

Hamid Bagher Nia

Master degree in Law and Criminology, Faculty of Sciences, Electronic Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Mahdi Saghian

Ph.D., Assistant Professor in Law and Criminology, Faculty of Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran

Received:10 Apr. 2016

Accepted:2 Aug. 2016

Existence of sport misdeeds during the history of sport is a problem that has always affected different aspects of life of athletes and other persons involved in this field, and have always been considered as violation of society's norms by some groups from sport community. In this regard with establishing of sport law course as a university discipline, efforts have been done that with training of experts and specialists in sport law some solution and policies be introduced to decrease sport misdeeds. Nevertheless and in spite of endeavors of specialists and experts, regrettably we are everyday confronting with outbreak of different misdeeds in sport, like Doping, Violence corruption and ... in sports communities which their undesirable results will affect athletic morale and human dignity. So prevention of misdeeds in sport and recognizing their main roots have been among the important aims which experts and authorities have had in their minds since long time ago.

Therefore in this research it has been tried that by bringing into being of a clean and ethnical sport, by getting use of appropriate and effective means like management training with data collection by method library, sport laws and misdeeds to be investigated and ways of preventing these misdeeds introduced so that, by clarifying "necessity of establishing of sport law federation" in addition to its role in decreasing sport misdeeds and violations, possibilities of protection of the right of ministry of sport and youth and different sport federations, in national and international level, and legal support of sport communities in legal and punitive authorities, be provided.

Key words: Sport Law, Sport Misdeeds and Sport Law Federation